

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI
BARTOLOMEJ

ROČNÍK XXIV.

ČÍSLO 11

NOVEMBER 2016

Mŕtvych pochovávať, zarmútených tešiť

Výročie Andreja Truchlého-Sytnianskeho - Posledná dekanátna púť
Piaristická fraternita - Smrťou sa vzťahy nekončia - Sv. Anna Schäfferová

Posledná dekanátna púť v Roku milosrdenstva, Kostol sv. Bartolomeja v Prievidzi, 29. október 2016

Prázdný kríž a prázdny hrob

Prázdný, ale nie vyprázdnený, nie bez zmyslu, bez obsahu. Kristov prázdný kríž a prázdny hrob Ježiša Krista je pre svet znamením nádeje. Prázdný kríž je symbolom skončeného utrpenia, kedy mŕtve telo Krista bolo z kríža zložené a uložené do hrobu. Jeho prázdny hrob nám hovorí, že smrť nemá posledné slovo v našich životoch. Staré sa pomiňa a súčasne nastáva nové.

Bol som na jednom pohrebe a ako sme sa tak približovali k miestu, kde mal byť dotýčny pochovaný, míňali sme hrob za hrobom. Rôzne náhrobné kamene, no pozornosť asi najviac zaujal jeden. Miesto kríža mal náhrobok v podobe športového auta a v ňom sedela osoba - mladý človek, pravdepodobne portrét zosnulého. „Takto to dopadne, keď už človek nevie, čo so sebou, keď nemá vieru,“ zaznelo z úst kráčajúceho vedľa mňa.

Prečo mu dali práve takýto náhrobok? Možno mal záľubu v autách, možno sa mu stalo to auto aj osudným. Neviem. Ale privádza ma to k otázke zmyslu môjho života. V čom mám záľúbenie ja? Čo by asi tak bolo vyobrazené na mojom náhrobku? Jedna zo základných katechizmových otázok znie: „Načo sme na svete?“ Odpoveď je takáto: „Na svete sme na to, aby sme Boha poznali, jeho milovali, jemu slúžili a tak prišli do neba.“

Človek pochádza od Boha. Ten mu dal život, vdýchol doňho svojho ducha; a ten duch sa túži navrátiť k svojmu Stvoriteľovi, svojmu Pánovi, ktorý po ňom túži. V každý jeden deň nášho života prebieha tento dialóg túžby; toto volanie duše k Bohu a Boha k duši. Je to dialóg, ktorý sa realizuje (uskutočňuje) životom viery, nádeje a lásky. Veriť v Boha a veriť Bohu. Mať nádej v dobro, ktorým je Boh sám a ktoré ešte má svoje slovo vo svete, kde žijeme. Túto nádej dávame poznať naším životom lásky - životom milosrdenstva.

Boh je ten, ktorý je ako prvý milosrdný - verný a starostlivý, tak ako dobrý otec alebo dobrá matka. Ježiš Kristus, Boží Syn, je ten, ktorý nás o tom učí a pozýva nás mať tento obraz nášho Stvoriteľa

v sebe. Duch Svätý, od obidvoch poslaný, je tou silou a láskou, ktorá neustále pracuje s nami vo svete a v nás samých, aby sme to uskutočňovali.

Ak sa niečo z toho zrkadlí - odráža - aj v našich životoch (vernosť, starostlivosť), tak len vďaka tomu, že zmysel života človeka - či si to uvedomuje, alebo nie - je v Bohu. Človek, ktorý to vníma v pokore, je vďačný Bohu ako pôvodcovi všetkého dobrého - modlitbou, Eucharistiou (spoločenstvo), čítaním (poznávaním Boha) vo Svätom písme. Človek, ktorý si to ne-uvedomuje, považuje za tvorca dobrého diela seba samého.

Dnes, pri príležitosti Spomienky na všetkých verných zosnulých, nás chceme pozvať k otázke: „Kde je zmysel môjho života?“ Je potrebné si túto otázku položiť už teraz, skôr, ako bude neskoro. Je v ňom miesto pre to Božie - vieru, nádej a lásku?

Marián Husár, kaplán

Od smrti Andreja Truchlého-Sytnianskeho uplynulo sto rokov

V piatok 28. októbra si veriaci Prievidžania pripomenuli sté výročie smrti svojho niekdajšieho kaplána, národovca Andreja Truchlého-Sytnianskeho. Svätú omšu o 16:30 vo farskom kostole pri tejto príležitosti odslúžil Martin Sebiň, farár zo Svätého Antona, rodiska Andreja Truchlého.

„Miesto, kde sa narodil Andrej Truchlý-Sytniansky, dnes nepripomína žiadna pamätaná tabuľa. Jeho rodný dom sa však nachádza v blízkosti kaštiela,“ povedal na úvod veriacim Sebiň. Predstavil im osobnosť Andreja Truchlého v kontexte dobovej situácie, ktorá umožňuje pochopiť jeho konanie. Nehovorí sa totiž toho veľa o jeho pastoračnej činnosti, ale skôr o aktivitách mimo nej. V Prievidzi pomáhal zakladať prvú sporiteľňu, aby tak zabránil úžere Židov i ekonomickému vplyvu Maďarov. Prekladal knihy a sám tvoril i písal. Bol redaktorom časopisu Orol, ktorý - ako jeden z mála - mohol vychádzať po slovensky. Po tom, čo bol biskupom preložený do Bacúrova, sa začal venovať i biológii a archeológii. „Je zaujímavé, že zomrel presne dva roky predtým, ako vznikla samostatná Československá republika, za ktorú - podobne ako všetci národovci - i on sám bojoval,“ podotkol Sebiň.

Podobne ako Truchlý-Sytniansky, i kňazi

v dnešnej dobe majú množstvo chariziem, ktoré je dobré dávať do služby ľuďom, i keď sa na prvý pohľad nezdájú byť veľmi „kňazské“. „Nikdy nevedia, prostredníctvom čoho priblížia ľudí k Bohu,“ zdôraznil Sebiň v závere homílie. Zároveň povzbudil veriacich, aby aj oni svoje talenty dávali do služby iným.

Záujemcovia o život Andreja Truchlého-Sytnianskeho sa pri príležitosti stého výročia jeho smrti môžu 10. novembra 2016 o 16:00 zúčastniť prednášky o jeho živote. Bude sa konať v Regionálnom kultúrnom centre v Prievidzi pod záštitou našej farnosti a Domu Matice slovenskej v Prievidzi. Hostami podujatia budú náš rodák, katolícky kňaz a redaktor TV Noe Marcel Puvák a riaditeľ Slovenského historického ústavu Matice slovenskej Ivan Mrva.

-ph-

Veľký človek nášho ľudu

Národovec, literát, prekladateľ, botanik. Takto charakterizujú encyklopedické heslá Andreja Truchlého-Sytnianskeho (1841-1916). Azda len málokto vie, že i ulica v Prievidzi nesúca jeho meno nie je otázkou náhody. Sté výročie jeho úmrtia, ktoré pripadlo na 28. október, je vzácnou príležitosťou priblížiť aspoň v krátkosti jeho osobnosť.

Rodák z dnešného Svätého Antona pri Banskej Štiavnici upútal pozornosť svojho okolia ešte ako študent gymnázia. Naše územie prežívalo roky ťažkej maďarizácie a Andrej Truchlý, syn slovenských rodičov, zaniatený pre lásku k rodnej hrude, neúnavne pobádal svojich spolužiakov, aby sa ani pred profesormi nehanbili za svoju materinskú reč. Jeho odvaha sa prejavila i počas štúdií v banskobystrickom kňazskom seminári, kde mladý bohoslovec aktívne prispieval do mládežníckych časopi-

sov vlasteneckými básňami.

Po kňazskej vysviacke (1867) sa jeho najvýznamnejším kaplánskym miestom stala na šesť rokov Prievidza. Boli to roky mimoriadne plodné: v prvom rade z hľadiska literárneho. Truchlý sa stal vydavateľom a šéfredaktorom časopisu Orol, kde publikoval diela štúrovcov, pričom zároveň odmietal nastupujúcu generáciu spisovateľov zhromaždených okolo P. O. Hviezdoslava. Ani ako kňaz nezabúdal na zverený ľud, na jeho ťažkosti, a v roku 1872 spolu

s M. Mudroňom a F. V. Sasinkom zakladá „Prvú prievádzskú sporiteľňu“. Všetky tieto jeho aktivity sa však stali trňom v oku promad'arsky orientovaného biskupa A. Ipolyiho-Stummera, ktorý mu literárnu činnosť zakázal a z Prievidze ho preložil. Dostal sa do vtedy azda najhoršej farnosti diecézy, do Bacúrova. A hoci bol jeho vznešený duch pod ťarchou životných udalostí veľmi ubitý, Andrej Truchlý spoznával stopy Stvoriteľa tentoraz v krásnej slovenskej prírode, kde spolu so svojím bratom Štefanom objavoval nové druhy ruží, machov a lišajníkov. Svedectvom jeho zanietenej botanickej činnosti je zachovaná listová

korešpondencia s dlhoročným priateľom a rovesníkom Andrejom Kmetom. Posledné roky svojho života prežil Sytniansky ako farár v Sáse pri Zvolene. Z tohto obdobia pochádzajú jeho posledné literárne diela - životopisy svätých. Smrť ho zastihla presne dva roky pred vznikom Československej republiky. No i jeho plodný život prispel k dlho očakávanému prvému ovociu: banskobystrická katedra dostala slovenského biskupa - Mariána Blahu, a doba útlaku nášho národa pominula.

Marcel Puvák

Deti si pripomenuli Sviatok všetkých svätých

V piatok 28. októbra si deti v predstihu pripomenuli Sviatok všetkých svätých. Na faru prišli zamaskované za svojich obľúbených svätcov. Spolu s animátormi a pánom kaplánom strávili príjemný čas pri súťažnom kvíze či výrobe sviečok.

Hoci sa nultého ročníka tohto podujatia zúčastnili len tri deti, veríme, že budúci rok už táto akcia priláka viac účastníkov, ktorí si týmto spôsobom - na rozdiel od Halloweenu - nepripomenú žiadne „strašidlá zo záhrobia“, ale ľudí, príklad ktorých je hodný nasledovania.

Marián Husár, kaplán

Foto: Štefan Kollár

Uskutočnila sa posledná dekanátna púť v Roku milosrdenstva

V sobotu 29. októbra 2016 zakončili veriaci z Handlovej cyklus pútí milosrdenstva v našom dekanáte. Handlovský farár Peter Repa sa vo svojom príhovore venoval poslednému zo skutkov telesného milosrdenstva, mŕtvych pochovávať. Všetkých prítomných takisto povzbudil konať to, čo sa učili počas celého roka, „byť milosrdní ako Otec“.

Modlitba Korunky Božieho milosrdenstva, kajúca pobožnosť, adorácia, sviatosť zmierenia a hlavne svätá omša pútnikov

mesiac čo mesiac viedli k zamysleniu, prežívaniu Božieho milosrdenstva a pozývali k uskutočňovaniu milosrdenstva i v rézii ich samých.

Svätú omšu v rámci poslednej púte slúžil generálny vikár Mons. Branislav Koppal. Vo svojej homílii poukázal na nádej, ktorú máme v zmŕtvychvstani, a na tragédiu človeka, ktorý na túto nádej zabudol.

Marián Husár, kaplán

Piaristická fraternita na Slovensku

Dňa 5. októbra 2016 vznikol počas stretnutia provinciálov Európy Rehole piaristov tretí rád - Piaristická fraternita na Slovensku. Z Prievidze sa do Fraternity zapojilo viac ako dvadsať členov, predovšetkým aktívnych členov Spoločenstva Piar, spoločenstva učiteľov a rodičov.

Fraternita je združením veriacich, ktorí chcú svojím životom nasledovať Ježiša Krista spôsobom podobným charizme sv. Jozefa Kalazanského, zakladateľa Rehole piaristov, v starostlivosti o deti a mládež. Jej členovia sa zaviazali hlbšie spoznávať osobu Ježiša Krista a Božie Slovo, spolupodieľať sa na službe deťom a mládeži a spolupracovať na piaristických dielach. Mnoho členov svedčilo po vstupe do Fraternity o silnom vnútornom momente, ktorý zažili počas stretnutia, a ktorý im akoby otvoril nové spôsoby a možnosti hlbšieho duchovného napredovania.

Piaristická fraternita na Slovensku sa tak pripojila už k existujúcim fraternitám z Poľska, Brazílie, Argentíny, Venezuely a pod. Prepája Nitru a Prievidzu, rodičov s ich deťmi a laikov s rehoľníkmi. Je potrebným miestom, ktoré inštitucionálne zastrešuje veriacich, ktorí sa pravidelne stretávajú a chcú vo voľnom čase slúžiť spôsobom, aký im je najbližší.

Andrej Kmotorka, predseda Piaristickej fraternity na Slovensku

Foto: Pavel Kuna

Novinky z piaristickej školy

S podporou projektu RENOVABIS sme vybudovali novú IKT učebňu

Vďaka finančným zdrojom z projektu RENOVABIS sme mohli od 5. septembra 2016 začať využívať novú kompletne vybavenú IKT učebňu pre 27 žiakov, čo nám umožní zvýšiť kvalitu vzdelávania v prírodovedných predmetoch, v cudzích jazykoch i rozvoj informačno-komunikačných zručností našich žiakov. Môže pomôcť zabezpečiť študentom a rodičom zo sociálne znevýhodneného prostredia prístup k vzdelaniu, poskytneme ju na kurzy rodičov a snúbencov i na duchovné obnovy, ktoré sú organizované v našej škole.

Našu školu navštívili pátri provinciáli piaristov z celej Európy

Pátri provinciáli Európy sa v dňoch 4. - 7. októbra 2016 zúčastnili pracovnej návštevy na Slovensku, počas ktorej absolvovali aj návštevu Piaristickej školy v Prievidzi. So záujmom si pozreli priestory školy a prezentácie o činnosti žiakov a učiteľov. Všetci sa zhodli na tom, že majú Slovensko veľmi radi a tešia sa sem opäť!

Kurz prípravy do manželstva

V dňoch 21. - 23. októbra 2016 prebehol v našej škole ďalší Kurz prípravy do manželstva pre snúbencov z farnosti Prievidza, ale i širšieho okolia. Zúčastnilo sa na ňom 9 snúbeneckých párov a realizačný tím. Kurz si získal v povedomí veriacich snúbencov dobré meno. V treťom roku svojej existencie má už stabilný tím veľmi ochotných manželov, ktorí niekedy strávia so snúbencami celé tri dni, čo pre rodinu (často i s malými deťmi) nie je vôbec jednoduché. Uvedomujú si však, že kurz je dielom, ktoré podnecuje vznik nových, zdravých kresťanských rodín.

Hlavným organizačným zástupcom kurzu sa stal pán kaplán Ján Jáger. Spolupráca medzi ním a pátrami piaristami bola počas kurzu veľmi dobrá a bezprostredná. Duchovnú podporu zabezpečovali modlitbami najmä ženy z novovzniknutého tretieho piaristického rádu - Piaristickej fraternity - a z hnutia Modlitby matiek.

Výborné výsledky florbalistov

Na majstrovstvách okresu vo florbale ZŠ obsadili naši chlapci z kvarty a 9. ročníka v silnej konkurencii 2. miesto. K úspechu im gratulujeme a prajeme veľa ďalších pekných športových výkonov.

Intenzívny jazykový kurz s britskými lektormi

V dňoch 26. septembra - 30. septembra 2016 k nám zavítali vzácní hostia, lektori z Veľkej Británie, aby našim žiakom priniesli živú angličtinu v podobe intenzívneho jazykového kurzu. Kathryn Morgan a Richard Lloyd-Mullen, ktorí už vyše roka pôsobia na Slovensku ako lektori na jazykovej škole Talk Talk, boli pozvaní, aby podnietili a motivovali našich študentov 1. G, kvinty a 1. F triedy SOŠ v odbore

grafik digitálnych médií. Počas týždňa pracovali s našimi študentmi v skupinách v blokovom vyučovaní. Študenti po absolvovaní kurzu nadobudli viac sebavedomia a odvahy v rozprávaní v cudzom jazyku, naučili sa nové slová a frázy, dodalo im to chuť do učenia sa angličtiny.

Tretie miesto v celoslovenskej súťaži k Európskemu dňu jazykov

26. septembra 2016 si každoročne pripomíname Európsky deň jazykov. Pri tejto príležitosti sa niekoľko našich žiakov zapojilo do súťaže EDL Chain 2016. Ich úlohou bolo vytvoriť poster, ktorý by vyobrazoval 9 najdôležitejších fráz v cudzom jazyku a poster odprezentovať vo forme videa. V celoslovenskej súťaži malo zvíťaziť video, ktoré v hlasovaní získalo najviac hlasov. Naše súťažné video, kto-

ré vytvoril tím žiakov sekundy v zložení Alžbeta Blahová, Kristína Bruňanská, Tímea Verešová a Daniel Révay, sa umiestnilo na krásnom treťom mieste.

Mladí atléti získali štyri medaily

Naši mladí atléti opäť úspešne reprezentovali našu školu. V piatok 23. 9. 2016 na bežeckých pretekoch v Zemianskych Kostolánoch získali štyri vzácne kovy. Na najvyšší stupeň víťazov sa postavili Matúš Macho z 5. B a Alexandra Neúročná zo 4. A, 2. miesto obsadila Monika Vravková zo 7. A a bronzovú medailu získala Rebeca Réveszová z 2. A. Všetkým srdečne gratulujeme!

Zuzana Škrinárová
Foto:piaristi-pd.eu

Spoločenstvo Piar strávilo víkend na chate

V dňoch 7. - 9. októbra 2016 sa viac ako sto mladých ľudí zo Spoločenstva Piar stretlo na chate Hlboké v Bojniciach. Po piatkovej registrácii, ubytovaní a večeri sa členovia spoločenstva pustili do užívania si bohatého programu.

Počas víkendových dní nechýbali sväté omše, modlitby chvál, obohacujúce prednášky či zábavný alebo kultúrny večer, v rámci ktorého sa predstavili talenty na tanec, spev aj písanie a prednášanie básní. V bohatých workshopoch sa mladí učili o zdravej strave, pripravovali chutné nepečené dezerty, vytvárali originálne tričky, skladali piesne a fotili, ale aj diskutovali o viere, učili sa počúvať Boží hlas a prorokovať si navzájom či pretavovali Boží pohľad do krásnych malieb. Napriek tomu, že počasie nebolo priaznivé, na svoje si prišli aj športoví nadšenci. A čo bolo zmyslom tohto všetkého? Predsa utužovať vzájomné priateľské vzťahy a zároveň budovať vzťah s Bohom; byť vedení jeho vôľou.

Text: Miroslava Rosáková
Foto: Lucia Turčanová

RÍMSKOKATOLÍCKA CIRKEV, FARNOSŤ KRISTA KRÁĽA – Veľká Lehôtka
a HUDOBNÁ SKUPINA SPRAY

Vás srdečne pozývajú v sobotu **19. novembra 2016 od 14:15**
do farského kostola Krista Kráľa vo Veľkej Lehôtky (Prievidza)
na gospelový festival

MLADÍ 22.ročník MLADÝM

14:15 – Svätá omša, spievajú

ROSNÍČKA - Prievidza

a na organe hrá Ľ. Košťalik

PRAMIENOK - Partizánske

15:30 – 15:55

ŠUMIENKY - Diviaky nad Nitricou

16:00 – 16:25

SONG IN THE NIGHT - Nesluša – Žilina

16:30 – 17:00

SPRAY- V. Lehôtka

17:10 – 17:30

Autobus do Prievidze odchádza o 17:45

Na okraj...

**Tri otázky pre nášho dekana
Vladimíra Slováka**

Keď 1. júla 2013 prišiel do Prievidze, bol ešte členom Rady RTVS, kde sa venoval najmä rozhlasovému vysielaniu. I keď jeho mandát pred dvoma rokmi vypršal, svoju mediálnu činnosť okrem Bartolomeja rozvíja aj v elektronických médiách. Naše otázky smerujú k jeho trom aktivitám v tejto oblasti.

1

Vaše nedel'né homílie sa na YouTube objavili relatívne rýchlo po vašom príchode do našej farnosti. Kto to inicioval?

Už v predchádzajúcej farnosti som svoje kázne nahrával a umiestňoval v zvukovej podobe na farskú web stránku. Teda nie ja, starali sa o to traja moji farníci. Tieto kázne slúžili najmä ako spojenie s farníkmi, ktorí pracovali v zahraničí. Ale sem-tam sa započúval i niekto iný.

Keď som prišiel do Prievidze, chcel som v tejto činnosti pokračovať. Oslovil som aj nejakých ľudí, o ktorých mi bolo povedané, žeby to vedeli nahráť, zostrihať i umiestniť. Ale nikto z nich nechcel. A potom z ničoho nič ma oslovil pán Alexander Nečas, že on by tie kázne nahrával, ale na video. Nuž, tak sme do toho šli.

Veľmi si vážim činnosť tohto nášho farníka. Nedel'ňu čo nedel'ňu nosí kameru, nahráva, strihá a niektorí si vďaka nemu k obedu už môžu pustiť to, čo ráno odznelo u sv. Bartolomeja.

2

Už viac ako rok počuť váš hlas aj na Rádiu Slovensko. Ide o pokračovanie spolupráce, alebo to nesúvisí s vašim členstvom v Rade?

Viete, že ani neviem presne odpovedať? Teda nepoznám presný motív, prečo ma vlani v lete oslovili s ponukou robiť raz za týždeň dvojminútové „Zamyslenie na dnešný deň“. Prijal som to ako výzvu, aj keď spočiatku som mal pochybnosť, či to niekto vôbec bude počúvať. Predsa len pondelok ráno o 5.20...

Hneď po prvom vysielaní ma však oslovila jedna prievidzská farníčka, že ma počula. Veľmi ma to povzbudilo. Vyhovuje mi aj systém nahrávania v Banskobystrickom štúdiu. V tomto meste mám totiž v Dome Božieho milosrdenstva maminku, a tak nahrávanie spájam s jej návštevou.

Na druhej strane je to veľmi náročný projekt. Najmä z hľadiska tvorivosti. Niekedy mi trvá aj niekoľko dní, kým príde nápad. A potom to ešte treba vtesnať do spomínaného času. Ale myslím, že sa oplatilo do toho ísť. Dostal som už aj ponuku na knižné vydanie, ale váham, či to bude dobré.

Mimochodom, kto vstáva neskôr, môže si zamyslenia vypočúť i na stránke slovensko.rtvs.sk.

3

V ostatnom čase ste však prešli z rána do večera. Na YouTube sa totiž objavila „Večera u Slováka“, na ktorej ponúkate „varenie“ nedeľného Božieho slova. Je podľa vás video silnejšie ako iba zvuk?

To rozhodne nie. Zamyslenia na Slovenskom rozhlase majú obrovský záber. Ved' prúdové vysielanie „Dobré ráno, Slovensko!“ je najpočúvanejším raným vysielaním v republike.

Táto iniciatíva vznikla na pôde občianskeho združenia 4 K, ktoré sme spolu s tromi kolegami založili pred niekoľkými rokmi ešte na Podpoľaní. Pôvodne štyria kňazi mali dodnes platné heslo „Katolícki kňazi katolíckym kňazom“. Zastrešujeme webové stránky www.knazi.sk a www.zivotopisysvatych.sk. Okrem toho sme ako inšpiráciu ponúkali kolegom (ale i širšej verejnosti) niekoľko rokov nedeľné zamyslenia nad Božím slovom na portáli webnoviny.sk. Po ukončení tejto spolupráce sme svoje homílie preniesli na stránku pre kňazov, kde od minulej jesene fungujú aj v písanej, aj vo zvukovej podobe. Na trhu existuje množstvo príručiek, kníh a archívov kázaní, ale väčšina z nich vznikla niekoľko mesiacov až rokov pred nedeľou, v ktorú sa kňaz má veriacim prihovoriť. My to robíme aktuálne. Naše homílie sa tvoria v týždni pred nedeľou a často v sebe nesú posolstvo dotýkajúce sa udalostí ostatných dní. Pričom vďaka Paľkovi Cerovskému (nášmu bývalému kaplánovi), jednému zo združenia, fungujeme na princípe najnovších technológií.

Ďalší z nás, Mirko Klimant, pôsobil so svojimi príhovormi v televízii Šláger, v ktorej som s ním tohto roku nahrával reláciu o Sedembolestnej Panne Márii. Dohodli sme tam vtedy spoluprácu na relácii predstavujúcej čítania z nedeľných svätých omší. Veľa sme v našom združení diskutovali o forme. Nakoniec sme sa zhodli na dialógu, ktorý bude pravidelne viesť jeden z nás. Ostatní budú hosťami vždy v inú nedeľu. A tak trochu napodobníme aj varenie, ktoré teraz na mnohých televíziách veľmi „fíčí“. S tým rozdielom, že pôjde o duchovný pokrm, ved' „nielen z chleba žije človek“, ako hovorí i náš Majster.

Žiaľ, spomenutá televízia zmluvu nedodržala a reláciu neodvysielala. My sme ju však zostrihali a dali na internet. A rozhodli sme sa, že v tejto forme zostaneme aj naďalej, pričom súčasne pracujeme na tom, aby sme túto vec dostali i do televízneho vysielania. Forma je totiž podľa nás dobrá, aj keď je tu množstvo vecí, ktoré musíme vylepšiť. Ale v tom nám čas, počas ktorého budeme fungovať len na YouTube, môže pomôcť. Ale nielen on. Aj pripomienky ľudí, ktoré vždy rád privítam.

Pri tejto príležitosti prosím všetkých farníkov a čitateľov Bartolomeja o modlitby, aby všetky tieto mediálne aktivity boli požehnané a priniesli primerané ovocie.

Pripravila: Petra Humajová
Foto: Štefan Kollár

Dnes na slovíčko s pani Janou Drozdovou

Každý mŕtvy má čosi vpísané v tvári

„Láska presahuje hranice smrti, “ povieme niekedy, keď vidíme plač pozostalých za zosnulými. Ale nemusí to byť len láska osobná, láska k človeku, ktorého sme poznali. Aj všeobecná, a zvlášť kresťanská láska tu má svoje miesto. O jej realizácii sme sa porozprávali s dlhoročnou pracovníčkou na našom cintoríne, pani Jankou Drozdovou (65).

▪ **Vy a cintorín. Nadobudlo toto slovné spojenie nejakú spojitosť až po tom, čo ste začali pracovať v Dome smútku?**

Práveže nie, ja som s cintorínom vyrastala odmalička. Spolu s niekdajším správcom cintorína Jurajom Nedeljakom sme na lúkach vedľa cintorína ako deti pásavali husi. Pred hrobmi sme však mali rešpekt. Len raz som si z výzdoby jedného detského hrobu zobrala domov korálky, že si ich budem navliekať... V tú hodinu, hoci už aj bola nočná, som ich musela ísť zaniest späť. Stará mama mi povedala, že ma to dieťa príde strašiť, ak si ich nechám.

▪ **Ako pokračoval ďalej váš životný príbeh? Na cintoríne ste hneď po skončení školy nepracovali...**

Nie... Do školy som chodila v Pravenci a tam som i následne začala pracovať v Tatra nábytku v stoličkárni. Strávila som tam dvadsať rokov, až kým ma úrazy neprinútili hľadať si čosi iné.

▪ **A tu sa už dostávame k vášmu už spomínanému pracovisku v Dome smútku... Predsa len však ešte predtým - vieme o tom, že ste mali i duchovné povolanie. Do ktorej rehole ste chceli vstúpiť?**

Chcela som ísť k našim sestričkám - mariánkam. Hoci bolo obdobie komunizmu, od roku 1968 do roku 1972

bývali legálne v Prievidzi; v súkromní, asi v dvoch bytoch. Mala som v úmysle tajne k nim vstúpiť, už som k nim aj chodievala... Ale ako sa hovorí, človek mieni a Pán Boh mení. Moja mama nepočula (kto to nevedel, tak to ani tak rýchlo nezistil, lebo vedela perfektne odčítat' z pier) a ja som bola jej jediné dieťa. Navyše aj otec v tom čase vážne ochorel, bolo treba sa oňho postarať. Takže k večným sľubom už nedošlo.

▪ **Čo sa stalo v roku 1972 so sestričkami?** Vystaňovali ich odtiaľto do Slovenskej Ľupče. Paradoxne, bol to môj otec, kto ich sťahoval - pracoval ako hasič a dostal to za úlohu. Raz sa vrátil domov až neskoro večer a povedal: „Sestričky ťa pozdravujú a odkazujú ti, že máš byť pokojná.“ Neskôr mi aj sestra Augustína, vtedajšia provinciálna predstavená povedala, že pre ne bolo šťastie, že ich sťahoval môj otec. Kto vie, čo by im iní boli spravili...

▪ **Pracovali ste teda v Tatra nábytku - a zrazu prišiel úraz.**

Áno, bolo to v roku 1985. Úraz sa mi stal na malom cirkulári a poškodil mi štyri prsty. Neskôr, keď som nastúpila do práce, som mala ďalší úraz. Pochopila som, že tu by už nebolo dobré zostať. V tom čase na cintoríne pracoval môj sused Juraj Nedeljak, ktorý ma dobre poznal

a ktorému práve vypadla kolegyňa. Spýtal sa ma, či by som to miesto nevzala.

▪ **Nemali ste pred touto prácou tak trochu rešpekt?**

Ani nie. Tým, že som bývala blízko cintorína a že na pohreby sa predtým chodievalo z domu mŕtveho, na takéto čosi som bola zvyknutá. Od mladosti som chodievala upratovať mariánsky kostol, od pätnástich rokov som už - aj vďaka môjmu starému otcovi, s ktorým som mala veľmi dobrý vzťah a ktorý ma kedysi brával so sebou spievať na chór, kam dievčatá bežne nesmeli - chodievala spievať na pohreby a v soboty sme sa viacerí modlievali v mariánskom kostole ruženec. Pre mňa bolo prirodzené byť tam. Zvyknem hovoriť, že to ani nebolo moje zamestnanie, bolo to moje poslanie.

▪ **Čo bolo vašou úlohou?**

Mala som na starosti údržbu Domu smútku a úpravu mŕtveho. Aby aj na tej poslednej ceste vyzerala jeho telesná schránka dôstojne. Umyť ho, obliecť, prípadne ešte oholiť... Šaty si väčšinou priniesli pozostalí. A ak aj náhodou šlo o bezdomovca, ktorý nič nemal, niečo sa vždy našlo.

▪ **S kým ste mali viac práce - s mŕtvymi či skôr so živými?**

So živými. Často mali rôzne požiadavky, nedali si veci vysvetliť... Ale tak na druhej strane mnohí dokázali byť i vďační.

▪ **Môže sa táto práca stať rutinou?**

Myslím, že nie. Každý mŕtvy má totiž čosi vpísané v tvári. Ten, kto bol na smrť pripravený, vyzerá úplne inak ako ten, čo nie. Bolo pre mňa dôležité, ako človek na svojej poslednej ceste vyzerá. Telo

ide síce do hrobu, ale duša k Pánu Bohu. Koľkokrát som týmto ľuďom ešte dávala posledný krížik na čelo...

▪ **Je atmosféra v Dome smútku chladná?**

Ale kdeže... Mali sme medzi sebou dobré vzťahy, boli sme výborný kolektív. A najmä sme vedeli, že smrťou to tu všetko nekončí. Toto poznanie sme sa snažili sprostredkovať i iným.

▪ **Myslíte si, že o túto prácu je v súčasnosti záujem?**

Nie. Na túto prácu musí mať človek povolanie, brať ju ako svoje poslanie. Pevne však verím, že mám v Dome smútku dobrú nástupníčku.

Za rozhovor ďakujem

-vs- a -ph-

Foto: Petra Humajová, Silvia Kobelová

Jana Drozdová sa narodila 20. mája 1951 v Handlovej. Študovala na Odbornom učilišti nábytkárskom v Pravenci. Po vyučení v roku 1969 zostala pracovať v praveckom podniku Tatra nábytok. Po opakovaných úrazoch sa v roku 1989 stala zamestnankyňou Domu smútku v Prievidzi. Od januára 2016 je na dôchodku.

Pochovávať mŕtvych je skutkom lásky

Rok milosrdenstva sa pomaly chýli ku koncu. A s koncom (hoci aj trochu iným - koncom života) súvisí i skutok telesného milosrdenstva pochovávať mŕtvych. Vo Svätom písme sa o ňom hovorí napríklad v Knihe Tobiaš. K tejto téme sa však viaže aj príbeh o vzkriesení Lazára.

V úryvku z Knihy Tobiaš sa píše o tom, ako Tobi pochováva mŕtvych bratov z izraelského národa. V prvej kapitole sa hovorí, že hoci sa všetci odvrátili od Boha a jeho zákonov, Tobi zostal verný - napriek tomu, že mu ich dodržiavanie prinášalo nepríjemnosti, dokonca až také, že mu odobrali majetok a musel sa skrývať. Po svojom omilostení, keď sa mohol vrátiť k svojej rodine, pri najbližšej príležitosti znova robil to isté - zostal verný živému Bohu, prejavoval skutky milosrdenstva a úctu voči svojmu mŕtvemu bratovi tým, že ho pochoval.

Vytrvať v konaní dobra je prejavom vernosti

Kniha Tobiaš nie je knihou o pochovávaní mŕtvych, ani o pohrebných obradoch, ale o tom, že človeka, ktorý koná dobro a preukazuje milosrdenstvo svojim blízkym, Boh požehnáva. Na príklade Tobiaho si môžeme všimnúť jeho veľkú vieru v Boha a vernosť, ktorú mu prejavoval naplňaním zákona a prejavovaním milosrdenstva. Nikto ho nedokázal ani zastaviť, ani zastrašiť pri konaní dobra. Bolo to dôkazom toho, že preňho je jedinou a skutočnou autoritou, ktorá si zaslúži uznanie, živý Boh.

Tobiaho skutok milosrdenstva bol tiež prejavom úcty k členovi svojho vlastného národa a prejavom služby voči tomu, kto si už sám nedokázal pomôcť. Boh nezabúda na to, keď konáme dobro našim blízkym a on sám nám je odmenou, on je naším požehnaním. Nikdy sa nedá zahanbiť vo svojej štedrosti.

Potrebné je veriť

V evanjeliovom príbehu o vzkriesení La-

zára sme svedkami nepríjemnej situácie, do ktorej sa Ježiš dostal. Prišiel neskoro na pohreb, vlastne už po pohrebe svojho blízkeho priateľa. Obidve sestry mu to vyčítajú, dokonca sme svedkami nasledujúcich slov: „*A nemohol ten, čo otvoril oči slepému, urobiť, aby tento nezomrel?!*” Ale Ježiš od oboch žiada dôveru. Vstupuje do ich bolesti a dokonca sa i sám nechá dotknúť bolesťou nad smrťou svojho priateľa Lazára. Evanjelista Ján poznamenáva: „*A Ježiš zaslzil.*”

Následne Ježiš od oboch sestier žiada vieru: „*Ja som vzkriesenie a život. Kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie. A nik, kto žije a verí vo mňa, neumrie naveky. Veríš tomu?*” Povedala mu: „*Áno, Pane, ja som uverila, že ty si Mesiáš, Boží Syn, ktorý mal prísť na svet.*”

Ježiš nereaguje na výčitky Marty a Márie, neospravedľňuje sa ani neprináša vysvetlenie či dôvody na to, prečo ľudia zomierajú. Pozýva všetkých k tomu, aby uverili, že on je ten, ktorý je vzkriesenie a život. Jeho slová pochopia až vtedy, keď vzkriesi Lazára, a najmä vtedy keď on sám vstane z mŕtvych.

Svätý Ján Pavol II. v jednej zo svojich kníh píše, že veľkonočné udalosti smrti a zmŕtvychvstania Ježiša Krista sú najväčším prejavom Božieho milosrdenstva. Boh nám nimi dokázal, že žiadne zlo, žiaden hriech, ba ani smrť nemajú posledné slovo. Má ho Boh, ktorý je prameňom všetkého života.

Pohrebný obrad ako šanca vypovedať nedopovedané

Pre nás, kresťanov, je skutok milosrdenstva pochovávať mŕtvych na jednej strane skutkom lásky a milosrdenstva voči

zosnulým a tiež najbližšej rodine. Je ale tiež skutkom viery, ktorá vyznáva, že život je viac, že život smrťou nekončí, ale má svoje pokračovanie v Bohu, dôkazom čoho sú aj Ježišove slová o tom, že v dome jeho Otca je mnoho príbytkov. Smrť je niečo, čo nás všetkých presahuje. Hoci nás naša viera pozýva k viere vo večný život, predsa len stojíme pred tajomstvom. Mnohokrát sa stáva, že nás smrť zastihne nepripravených - či už zomierajúceho, ale aj ostatných členov rodiny, blízkych, priateľov a známych. Často až vtedy zisťujeme, na čo všetko sme zabudli, čo všetko sme nestihli, čo zostalo nevy povedané, neodpustené, nevysvetlené... Pohrebný obrad je preto nielen prejavom lásky a milosrdenstva voči zosnulému, ale aj príležitosťou po-

vedat' mu to, čo sme nestihli - ďakujem, odpusť, prepáč... I každá modlitba za zosnulého, či už na obrade, alebo neskôr, je prejavom lásky a úcty voči tomu, ktorého si Pán povolal k sebe.

Pochovávať mŕtvych je aj skutkom lásky a viery v Boha. Upriamuje totiž náš pohľad na večnosť, kde sa znova budeme môcť so svojimi blíznymi stretnúť. Táto viera je súčasne aj pozvaním k službe voči všetkým, ktorí z akýchkoľvek dôvodov neveria v Boha a večný život. Je to služba byť svedkami nádeje, že život je viac a jedine Boh dokáže nám priniesť najuspokojivejšiu odpoveď.

Peter Repa, farár v Handlovej

Foto: Mária Melicherčíková

Pri smútiacich je potrebné vytrvať

Smrť blízkych osôb je jednou z najťažších skutočností, s ktorou sa človek musí vyrovnáť. Ako ju však prekonať? A ako daného človeka utešiť? Zarmútených tešiť - aj to je jeden zo skutkov duchovného milosrdenstva.

V škole deti učíme, že jedným z prvých „hmatateľných“ dôkazov postupujúceho evolučného procesu človeka, dôkaz toho, že už nejde o živočích, ale premýšľajúcu bytosť, je existencia obradov pochovávania. To, že ľudia už nenechajú svojho druhu voľne pohodeného v prírode, na mieste, kde zomrel, ale prejavia mu úctu - pochovávajú jeho telo a dokonca k nemu niekedy pridávajú i predmety potrebné pre „posmrtný život“.

Vytesnenie smrti zo života (?)

Preto ma nedávno pri počúvaní jednej prednášky Tomáša Halíka zarazilo, keď hovoril o tom, ako sa v západnom svete začal objavovať „fenomén úbytku pohrebných obradov“. Ľudia dneška sa -

jednoducho povedané - snažia „vytesniť“ smrť zo svojho života. A tak často dajú telo svojho príbuzného pochovať bez obradu. Alebo ho pošlú na kremáciu a popol si ani nevyzdvihnú.

Niektorí dokonca vyjadrujú „zvláštne prania“ v súvislosti so svojou vlastnou smrťou. Hovoria, že je zbytočné mŕňať peniaze na truhlu, pohrebné obrady, kar či miesto posledného odpočinku. Želajú si pohreb bez obradu, dať sa spáliť a popol rozsypať vo vetre - povedzme na nejakom ich obľúbenom mieste.

Tieto postoje sa v súčasnosti šíria až tak, že Kongregácia pre náuku viery musela pred pár mesiacmi pripraviť dokument, ktorý v tomto stanovuje jasné pravidlá - nezakazuje kremáciu, ale zakazuje

prechovávanie popola doma, jeho rozptyľovanie vo vode či vetre či premenu na spomienkové predmety.

Trúchlenie je potrebné

Prečo tolké „zákazy“ v tejto oblasti? Má na ne Kongregácia vôbec nejaké právo? Iste, dôvody na jej konanie sú rôzne, ale keď sa nad touto témou v pravde zamyslíme, jeden sa medzi nimi zvlášť vyníma. A nemožno povedať, že je nepodstatný. Ide o trúchlenie.

Ľudia, ktorým niekto blízky zomrel, potrebujú smútiť a potrebujú smútok za mŕtvym prekonať, nie ho zo svojho života vytesniť. Inak sa v nich napätie nahromadí a raz sa dostane na povrch - často v podobe rôznych psychosomatických ťažkostí: neustála bolesť hlavy, nespavosť, depresia... Práve pohrebný obrad pomáha ľuďom toto napätie prirodzene prekonať a nastúpiť na cestu, ktorá bude možno dlhá a ťažká, ale raz pomíne. A človeka posilní v boji s jeho vlastným pocitom smrteľnosti.

Byť priateľom a oporou

Ako sa však vtedy majú k smútiacemu správať tí ostatní? Vo svojej knihe *Hojenie zranených vzťahov* psychológ a verbista Martin Padovani píše, že, „*dôležitou oporou v období straty sú nám naši priatelia. Často sa objavia v hojnom počte, aby nás podopreli a vyjadrili nám našu sústrasť, boli s nami, načúvali nám, plakali s nami a delili sa s nami o spomienky na zosnulého a príhody s ním.*“

Preto je i z našej strany dôležité, aby sme smútiacim boli priateľmi. No nie takými, ktorí ich zahrnú prázdny (často i zbožnými) frázami; ale takými, ktorí ich vypočujú, podržia a vytrvávajú pri nich, hoci aj ich obdobie trúchlenia trvá dlho. „*V skutočnosti nie je veľa toho, čo by sme im mohli povedať alebo urobiť okrem toho, že sme s nimi,*“ hovorí Padovani.

„*Naša prítomnosť im dáva oprávnenie dúfať a trúchliť, smiať sa a plakať, preklínať, prosieť, hnevať sa či byť plný lásky. Treba, aby sme počúvali, aby sme s nimi boli v kontakte a spokojní s tým, čo pociťujú. Niet nijakých magických slov, nijakých odpovedí, ktorými by sme mohli zosnulého vrátiť späť. Možno neskôr budeme schopní hovoriť s týmito trúchľiacimi ľuďmi pokojne a rozumne a budeme im môcť vyjadriť našu útechu a povzbudenie. Teraz stačí naša prítomnosť, vrelá a objímajúca. Oni potrebujú naše pocity a našu vieru. Treba, aby sme im poskytli priestor a toľko času, koľko potrebujú na to, aby mohli trúchliť.*“

Ale aj neskôr treba s nimi udržiavať kontakt - navštíviť ich, zatelefonovať, poslať im krátku správu... Treba im dať pocítiť, že sme tu pre nich a že sa o nich staráme. Naša skutočná prítomnosť je v tých chvíľach pre nich uzdravujúcou silou.

Smrť je v našom živote neustále prítomná. Môžeme dokonca povedať, že spolu s narodením je to pre človeka najdôležitejšia udalosť v živote. Preto je trúchlenie v súvislosti s ňou veľmi dôležité. Navyše v ňom neexistujú žiadne skratky, treba len vytrvať. Bud' me teda smútiacim na tejto ceste nápomocní svojim súcitom. Neberme však ani v budúcnosti svojim vlastným príbuzným možnosť rozlúčiť sa s nami tým najprirodzenejším spôsobom - možno ťažkým, ale „účinným“. Nádej vyplývajúca z náboženských pohrebných obradov totiž možno v sekulárnom svete len ťažko čímsi nahradiť. A účinným pomocníkom pri trúchlení je často práve ona.

Text: Petra Humajová

Foto: Silvia Kobelová

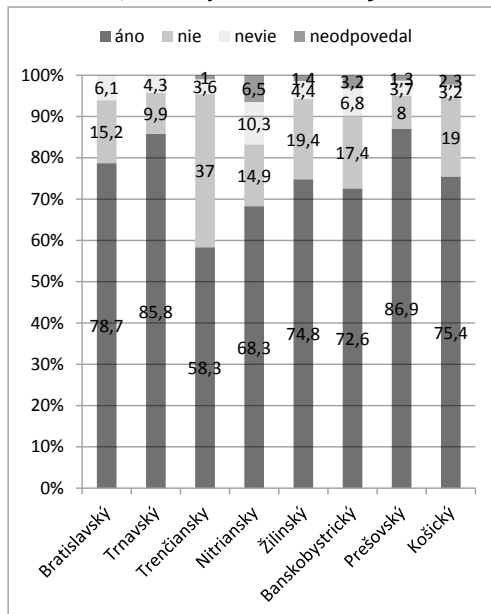
Smrťou sa vzťahy nekončia

Pojem smrti úzko súvisí so svetonázorom, ktorý nie je len osobným presvedčením konkrétneho človeka, ale do veľkej miery ho formuje aj celkové spoločenské poznanie a kultúra skupín, v ktorých jednotlivec žije. Vo všetkých spoločnostiach je pohreb jednou z najvýznamnejších spoločenských udalostí. Nie je to inak ani dnes, hoci v moderných spoločnostiach sa smrť i pochovávanie chápu veľmi špecificky.

Od nepamäti sa so smrťou spájali veľmi dôležité rituály, a to nielen náboženské, ale aj spoločenské. Vyjadrovali v skupine zaužívané predstavy o svete, vesmíre, nadprirodzenej sfére, človeku i zmysle a smerovaní jeho života. Na jednej strane slúžili na uskutočnenie **prechodu zomrelého** (ale už aj zomierajúceho človeka) zo stavu končiaceho sa pozemského života **do jeho nového stavu** podľa toho, ako si tento stav predstavovali a ako v neho verili. Na druhej strane zabezpečovali tiež reprodukciu tejto viery v skupine a **potvrdenie spoločenského usporiadania**, a to v rámci spoločenskej pozície a vzťahov, v ktorých odchádzajúci človek

prežil svoj život. Zomieranie, akokoľvek ide o skúsenosť výsostne osobnú, nikdy neprebiehala mimo spoločenských súvislostí.

Podobne je to aj v kresťanstve, ktorého pohrebné rituály sa sústreďujú predovšetkým na sviatostné zabezpečenie duše zomrelého a jej (najmä modlitebné) sprevádzanie do večného duchovného života (do čias vzkriesenia tela), pričom zároveň rešpektujú aj lokálne prejavy ľudovej zbožnosti a zvykov. Pochovávanie ako skutok milosrdenstva sa týka hlavne tejto prípravy, ospravedlnenia, sprevádzania a posvätenia duše na ceste k spáse. V tomto článku sa však chcem zamerať na spoločenské aspekty pochovávaní, ktoré spravidla vychádzajú z bežného chápania smrti a povahy ľudského života. Názor obyvateľov SR o dôležitosti pohrebných náboženských obrádov podľa krajov ukazuje graf.

Graf: Dôležitosť náboženských obrádov pri vybraných udalostiach - úmrtie - podľa krajov (v %). Zdroj údajov: Z. Kusá - M. Zeman (eds.): Výskum európskych hodnôt 2008 Slovensko. Sociologický ústav SAV, Bratislava 2008, s. 94.

Privatizácia smrti

V moderných spoločnostiach sa stal vzťah k smrti vo viacerých ohľadoch problematický. Pod vplyvom vedeckého (a osobitne medicínskeho) rozvoja sa smrť začala ponímať v mnohých ohľadoch ako istý druh „prehry“. Z pohľadu rozšírených materialistických svetonázorov ide navyše o prehru „nezmyselnú“, o nepochopiteľný a náhly koniec niečoho tak úchvatného ako je človek. S ústupom náboženstva z verejného života spoločností sa z neho začalo čoraz viac vytrácať aj zomieranie a smrť. Zo samozrejmej súčasti spoločenského života sa čoraz častejšie stáva súkromný problém, ktorý treba odborne riešiť a podľa možností (alebo aj za kaž-

dú cenu) sa mu vyhnúť. Ako píše Jane Littlewood, smrť, zomieranie, ale dokonca aj smútenie sa postupne premiestňujú zo života komunity do nemocníc a podobných inštitúcií. **Medicinizácia** charakterizuje nielen zmenu miesta, ale aj celkové postoje k týmto udalostiam. (Por.: The denial of death and rites of passage in contemporary societies, v: D. Clark (ed.): The Sociology of Death. Blackwell Publishers 1993, s. 69-70.)

Ako je to už pre individualizované spoločnosti typické, aj v prípade smrti sa potvrdzuje, že skúsenosť, ktorú spoločnosť vytlačí z verejnej sféry, sa do nej opäť vracia, a to v nečakanej podobe so zosilnenými privátnymi znakmi. V r. 1955 napísal Geoffrey Gorer štúdiu s názvom **Pornografia smrti**, v ktorej upozornil, že po tom, ako sa smrť v moderných spoločnostiach stala neviditeľnou, ukrytou pred verejnosťou, náš prekazovaný záujem o ňu sa začal prejavovať v jej nehanebne názorných a násilných zobrazeniach v masmédiách. Od 50. rokov doba ešte „pokročila“ a označenie pornografia sa veľmi hodí aj na ďalšie prejavy tohto trendu, ako sú napr. denníky zomierajúcich (či dokonca fotodokumentácia alebo videá), nezriedka aj speňažené, niekedy i s pochopiteľnou argumentáciou zomierajúcej slobodnej matky postarať sa o svoje maloleté deti.

Zomieranie a smrť sa tak stáva súkromným bremenom: tak pre zomierajúcich, ako aj pre pozostalých. Do verejnej sféry preniká ako prejav sebaujedenia, alebo v dôsledku spoločne prejavovaného osobného záujmu - či už ho motivuje pátranie po zmysle smrti, alebo viac či menej zvrátené vnímanie jej priebehu.

Cintorín

Cintorín nie je len miestom uloženia telesných ostatkov, ale aj **priestorom, na ktorom prebieha proces smútenia a spomínania**. Podoba a význam cin-

torínov sa menia spolu so spoločnosťou a jej chápaním smrti. Už pri zbežnej prechádzke po cintoríne vidno, že dnes ľudia prežívajú a prejavujú vzťah k svojim zomrelým veľmi rôznorodo. Vonkajšia úprava hrobu, ale niekedy aj samotný pohreb má často odrážať spoločenské postavenie zomrelých. S nárastom významu sebaujedenia sa často spájajú aj pomerne extravagantné požiadavky, ktorých cieľom je poukázať na výnimočnosť, svojskosť alebo obľúbenosť zomrelého.

Osobitne treba spomenúť aj čiastočný presun praktiky smútenia do **virtuálneho priestoru**. Ide o zakladanie cintorínov na internetových stránkach, kde si pozostalý môže založiť alebo nájsť hrob svojho zomrelého, písať mu tam odkazy, prípadne kúpiť kyticu alebo zapáliť sviečku (spravidla za poplatok). Vo svete s tým už majú dlhšiu skúsenosť, ale v posledných rokoch sa táto prax uchytila aj u nás. Virtuálny cintorín mesta Prievidza vznikol v roku 2014. Opäť, tieto cintoríny plnia nielen praktickú úlohu poskytnúť priestor na smútenie tým, ktorí žijú ďaleko alebo z iného dôvodu nemôžu často navštevovať skutočný hrob, ale stávajú sa aj priestorom expresívneho, alebo osamelého a niekedy i ťažko zvládaného smútenia.

Bez ohľadu na to, či pozostalí považujú svoj vzťah k zomrelému už len za jednostranný, alebo naďalej za vzájomný, zomrelý prežíva v spoločenských vzťahoch napriek tomu, že sa ich už, prinajmenšom fyzicky, nezúčastňuje. Spomienky na jeho vlastnosti a skutky pozostalí prehodnocujú a zachovávajú v podobe osobných spomienok, no často aj ako súčasť kolektívnej pamäti rodiny, skupín, do ktorých patril, a v prípade ich významného ocenenia aj v pamäti národa či spoločnosti.

Mária Suríková

Duch Svätý t'a uteší

Slzy, smútok, únava, bolesť... neobídu nikoho. Každý vie, čo znamenajú a väčšina z nás túži nejako sa im vyhnúť a prežívať ich opak - smiech, radosť, životný elán, zdravie. Kresťanovi v tomto napomáha učenie Cirkvi, v ktorom sám Ježiš o sebe povedal, že prišiel, aby vzal na seba naše bolesti, aby nás oslobodil od hriechu, teda zla v rôznych podobách. Ako nás však môže obísť ono zlo opísané v prvej vete? Verím, že môže. Ak sa otvoríme pôsobeniu Ducha Svätého.

Kto je Duch Svätý? No predsa okrem iného aj TEŠITEĽ, ktorého nám poslal Pán Ježiš po svojom nanebovstúpení. Myslím si, že mnohí z nás si však vôbec nevedia predstaviť Ducha Svätého, keďže nie je človekom ako bol Pán Ježiš, 2. božská osoba. Preto v jeho pochopení a aj vedomí jeho potreby v našom živote akoby tápame.

Ducha Svätého som navždy „pochopila“, ak to možno tak nazvať vzhľadom na nepochopiteľnosť Boha, na jednej adorácii s mojou priateľkou. Ona vtedy povedala vetu, ktorá ma hlboko zasiahla a odvtedy sa v mojom živote potvrdzuje: „Duch Svätý je ako dieťa!“ Je to taká pravdivá podobnosť, že ma neprestáva uchvacovať vždy, keď hľadím na čistú radosť detí alebo aj dospelých, ktorí neprestali mať dieťa vo svojom srdci.

Najsilnejší dotyk s Duchom Svätým mi sprostredkujú moje vlastné deti, keď sú plné radosti, ale aj vtedy, keď im nie je cudzie opýtať sa, čo ma trápi, povzbudiť ma milým slovom v čase smútku alebo rozosmiať ma dobrým vtipom, keď vidia na mojej tvári starosti a únavu.

Nikdy tiež nezabudnem, ako som raz sedela v kaplnke, unavená zo seba, z práce, z ľudí a po lícach mi stekali krokodílie slzy sebaľútosti. Vtedy som z hĺbky svojho srdca nahlas vyslovila slová, obrátiac sa na Matku nášho Pána: „Panna Mária, prosím ťa, pomôž mi!“ V tej chvíli sa otvorili dvere do kaplnky a vošlo dieťa. Okamžite bolo ochotné zistiť, čo sa mi stalo, vypočuť, čo ma trápi, utekalo vziať mi vreckovky, aby som si utrela slzy, pohladilo ma po vlasoch, ba dokonca mi

poskytlo aj svoju detskú radu, ktorá v tej chvíli predčila všetky rady dospelých. Ono totiž povedalo: „Aj ja som niekedy v mojej triede smutný a trápim sa.“ Nerobilo sa múdre, ono múdre bolo. Pretože sa stalo jedno s trpiacim človekom. No sila jeho odvážneho srdca zvíťazila nad slzami sebaľútosti a ja som v tej chvíli pochopila, že nič na svete nemá väčšiu cenu ako darovať svoj život deťom, túžiť po ich šťastí a stať sa sprostredkovateľom tohto šťastia.

Školy sú považované za miesta „hrôzy“ pre hluk detí v nich a pre rôzne iné veci. Ale nie je to pravda. Školy sú podľa mňa miestom prítomnosti Ducha Svätého, pretože sú v nich deti plné odhodlania utešiť vás, keď trpíte, keď ste chorí, keď sa vám nedarí, keď sa nehanbíte prejavovať svoj smútok nad životom, ktorý naozaj nie je vždy ľahký.

Nechajme pôsobiť Ducha Svätého v našom živote práve tým, že si uvedomíme, aké veľmi potrebné sú v ňom deti - malí tešitelia a akí potrební sme v ich živote my, naplnení láskou, Duchom Svätým, aby sme umožnili deťom vždy sa tešiť zo života. Bez ich entuziazmu by sme totiž veľa vecí „zabalili“. Práve deti nám dávajú novú silu kráčať ďalej v ústrety nášmu životu so zdvihnutou hlavou. Keď toto aspoň trochu pochopíme, nebude nám azda už také ťažké a nezrozumiteľné zavolať: „Duchu Svätý, príď!“

Elena Blašková

V domčeku pod lesom

Anka odchádzala pomaly, ťažkými krôčikmi, podopieranými barličkami, neskôr rukami blízkych, a na konci cesty už iba nesená. Ako pierko ľahká. Ako dieťa odovzdaná. Vo svojom svete, ktorý už bol Božím.

Kým vládala, rada sa zhovárala, mala stále ľudí kolo seba, každému a o každom len dobre. Ku koncu púte pohľad upierala na syna, čo sedel oproti nej, a v dobrej chvíli sa veľmi snažila nájsť ho vo svojom živote. Nešlo to. „Chlapče ako sa voláš a akože sa má tvoja mat? Čože nepríde? Dávno tu nebola.“

„Máte sa dobre, mama.“

Iskra v oku zasvietila.

„Jožko!“

A už si ho pritíska k lícu a objíma.

Nedalo sa sedieť tam bez slz. Pozerala blahosklonne a trochu nechápavo, čože nás tak rozplakalo. Chvilka, nádych, odovzdanie a boli sme o štyridsať rokov späť. Okolo nás plynuli mená zomrelých, čo boli včera vo dvore. Zrazu sme opäť boli deťmi a krstnej mame, ako ju skoro všetci volali, úsmev vyhladil líca a začervenali sa radostou. Takto to mala rada a takto mám ostala v pamäti.

Tenké nôžky oslabli, ruky ochabli, pokožka zosinela a rany sťa spomienky z vojny posiali telo ako kedysi jej polia a lúky. Nič sa napokon vkradlo do očí, do hlavy - a vari to tak bolo aj lepšie. Tíško, v noci, v pokoji domova na kopčeku pod lesom sa duša vybrala k Tomu, ktorého milovala nadovšetko. K Pánovi, ktorý dával zmysel celému jej životu, radostiam aj starostiam. Možno len nepokojní psíci na dvore čosi tušili.

Jožko svoju bolesť nevládal skryť. S pomalým odchodom mamy mu po troške, zákerne, odchádzali kontakty s realitou. Vkradol sa strach. O seba a o domov. Ani najbližšia, naj dôvernejšia bytosť pri ňom nebola v jeho mysli bezpečím. Už aj útechy, spomienky či obyčajné ľudské rozhovory nedokázali strach meniť na pokoj a dôveru.

Modlitby Pán vypočul, lekári pomohli. Jožko sa vracia, ale domov pod lesom je ešte stále ďaleko... Dujú odtiaľ studené vetry obáv. Ohreje ich láska a dôvera, ktorú krstná mama nechala v Jožkovom srdci a pýta sa von.

Text a foto: Mária Melicherčíková

Cez jeho básne presvitala smrť

Recenzia kníh Torzo literárneho diela a Tak umieral a žije Paľo Oliva

Už viac ako sto rokov uplynulo od narodenia básnika a kňaza, o ktorom učebnice v období komunizmu mlčali. Pavol Ušák (umeleckým menom Paľo Oliva, 1914 - 1941) bol totiž predstaviteľom poetického prúdu zvaného katolícka moderna, v rámci ktorého sa o modernú umeleckú tvorbu snažili predovšetkým kňazi.

Dielo tohto pre mnohých ľudí neznámeho autora sa verejnosti rozhodol sprístupniť literárny vedec Július Pašteka. Vďaka precíznej edičnej činnosti sa mu podarilo zhromaždiť nielen knižné a časopisecky publikované básne, prózy či eseje Paľa Olivu, ale i jeho korešpondenciu a denník. Dve knihy plné Olivovej tvorby či spomienok na Olivu následne vydalo vydavateľstvo Lúč v rámci edície *Libri Historiae Slovaciae* v roku 2004.

Prvá kniha Paľa Olivu z tejto edície nesie podtitul *Torzo literárneho diela*. Obsahuje autorove básne, prózy, denník Hasnúce iskry (písal si ho v roku 1934 - 1935 počas štúdia na gymnáziu), recenzie, kritiky, úvahy i listy. Oliva sa v nich prezentuje ako básnik od začiatku preniknutý smútkom a bolesťou, no zároveň nadchnutý krásou. V záverečnej fáze života uňho výrazne dominuje mariánska tematika - Panne Márii venuje svoje najkrajšie básne.

Druhá kniha - *Tak umieral a žije Paľo Oliva* - obsahuje Olivove predsmrtné básne, spomienky jeho najbližších, ale i rozlúčkové básne napísané na jeho počesť. Editor tu zhromaždil aj viaceré fotografie či ďalšie dokumenty týkajúce sa básnika a zverejnil ďalšie jeho listy. Z nich nám pre očami vyvstáva obraz človeka, ktorý si uvedomuje svoju situáciu ťažko chorého (možno i umierajúceho), no zároveň túži žiť zo všetkých svojich síl. „Mám sa lepšie a je nádej, že o niekoľko

mesiacov (5?) budem sa zase môcť vrátiť do pastorácie,“ píše z martinskej nemocnice svojmu priateľovi Jozefovi Janekovi. Zároveň však tvorí báseň Žalm, v ktorej odovzdáva do Božej vôle tak chorobu, ako i svoje zdravie. Akým básnikom bol Paľo Oliva? Nesmierne rozhladeným i talentovaným, no zároveň príliš krátko žijúcim. Zomrel napokon len ako 26-ročný po neúspešnej liečbe tuberkulózy; po tom, čo

prežil detstvo v rodných Kátlovciach, mladosť na gymnáziu v Trnave a roky štúdií a prípravy na kňazské povolanie v seminári v Bratislave a neskôr v Spišskej Kapitule. Za kňaza bol vysvätený v roku 1939, no na svojom prvom kaplánskom mieste vo Veličnej na Orave pobudol len päť mesiacov. Odvtedy až do 1. marca 1941 ho už trvalo prenasledovala tá, v predtuche ktorej tvoril snád' odjakživa. Aj pri vydaní jeho jedinej básnickej zbierky *Oblaky* v roku 1939 už cez jeho básne presvitala ona - smrť.

Myslíte si, že čítať básne mladého umierajúceho básnika je príliš ťažké? Možno. Ale ak si na to trúfate, skúste to. Lebo kým v bežnom svete je farba smútku čierna, uňho sa belie. A tak, ako v ňom víťazí kňaz nad básnikom, víťazí i Boh nad úbohosťou človeka. A vo všetkej pochmúrnosti života prináša i náznaky nádeje v život naveky.

Petra Humajová

Foto: www.literarny-tyzdennik.sk

Paľo Oliva: **Žalm**

V martinskej nemocnici modlievam sa
k Tebe, Kriste Pane,
odním odo mňa kalich, ktorý pijem
odovzdane.

V podvečer prosieva Ťa rytmus chorý
mojich vzdychov,
nad ránom zdviham k Tebe oči láskou
mníchov.

A vo dne trpím s Tebou - visíš pri mne -
snád' Tvoje päty cítia moje prsty
zimné.

Zvelebujem Ťa so sviecami, ktoré
dohárajú,
zvelebujem Ťa so žiaľmi, čo odnášajú
listy môjmu kraju.

Zvelebujem Ťa v Getsemani, to je
osud všetkých kňazov,
zvelebujem Ťa v ohni, ktorý cítim ako
dlane mrazov.

Zvelebujem Ťa za kríž - každý bude
oslávený,
zvelebujú Ťa moje muky, akých v svete
neni.

Zvelebuje Ťa jedna sestra slzou lásky,
zvelebuje Ťa dych môj ťažký.

Zvelebuje Ťa môj nalomený pohľad
hmlistý,
zvelebujú Ťa na Orave padajúce listy.

Zvelebujem Ťa farbistými vidinami,
bľabotáním,
aby som mohol raz zvelebovať Ťa
svojím - zdravím.

V martinskej nemocnici modlievam sa
k Tebe, Kriste Pane,
odním odo mňa kalich, ktorý pijem
odovzdane.

Trpela, no iných tešila

Svätá Anna Schäfferová

Hoci strávila viac ako dvadsať rokov na lôžku, nest'ážovala sa a nebedákala. Skôr sa trpezlivo učila spájať svoje utrpenie s Kristovým. A byť povzbudením pre iných.

Anna Schäfferová sa narodila 18. februára 1882 v Mindelstettene v Bavorsku v chudobnej rodine stolára. Bola tret'ou zo šiestich detí. Napriek chudobe jej spokojnosť nebola cudzia. Patrila medzi najlepšie žiačky v triede.

Ako Anna dospievala, rástla v nej túžba stať sa misijnou sestrou. Aby mohla tento svoj plán uskutočniť, potrebovala veno, ktorá jej ale vlastná rodina nemohla dať. Odišla teda ako 13-ročná pracovať do

Regensburgu.

Posmrtní otcav nasledujúci rok sa presunula do Landshutu, kde ako 16-ročná prijala prvé sväté prijímanie. Vtedy prežila svoj prvý mystický zážitok - Ježiš jej oznámil, že bude dlho a bolestne trpieť. Neskôr po zasvätení svojho života Panne Márii sa od nej dozvedela, že utrpenie začne skôr, ako dosiahne vek 20 rokov.

Anna sa utrpenia bála. V nádeji, že sa mu vyhne, opustila Landshut a našla si prácu

v hájovni neďaleko Ingolstadtu. Tu sa jej 4. februára 1901 stala osudná nehoda. Pri snahe upevniť uvoľnenú rúru od pece, visiacu nad kotlom v práčovni, kde Anna prala, sa pošmykla a spadla do kotla plného vriaceho láhu na pranie bielizne. Lekári robili všetko možné i nemožné, ale s popáleninami takéhoto druhu si v tých časoch nedokázali poraniť. Po tridsiatich operáciách skončila Anna doma s bezvládnymi nohami a neutíchajúcimi bolesťami. Rany sa nehojili, boli otvorené a hnisali. Čakalo sa už len na Anninu smrť. No tá neprichádzala.

Ďakovať a chváliť

Anna sa najskôr búrila. Už predtým žila v krajnej chudobe, teraz prišla aj o zdravie a možnosť zarobiť si na seba. Ešte i dva roky po nehode stále dúfala v to, že sa uzdraví. Postupom času však pochopila, že jej fyzické uzdravenie nie je Božou vôľou. A že nie je nemožné trpieť s radosťou. Pokúsila sa svoj stav prijať. Učila sa chváliť Boha a ďakovať mu za milosť utrpenia. Hovorievala:

„Nikdy neporozumieme vlastnému utrpeniu, kým nebudeme kontemplovať Ježišovo utrpenie a nepokúsime sa mu porozumieť.“

Stala sa ženou modlitby. Každý deň prijímala Eucharistiu z rúk miestneho kňaza Karola Riegera. Od jesene 1910 mala mystické videnia a od októbra bola okrem utrpenia vlastnej choroby poznačená i stigmami. Keďže sa však bála vyvolania senzácie, poprosila Ježiša, aby ich nebolo vidieť. Okrem kňaza Riegera o nich vedela iba jej matka.

I vo svojom utrpení myslela Anna na druhých. Keďže nemohla inak, rozvinula svoj apoštolát formou korešpondencie. Písala si najmä s ľuďmi, ktorí boli podobne ako ona pripútaní na lôžko. Poskytovala im útechu a svojimi slovami ich posilňovala vo viere. Na živobytie si privyrábala vyšívaním. Hovorievala, že utrpenie, pero a ihla sú jej kľúčmi od neba.

V roku 1923 sa jej stav zhoršil. Úplná bezvládnosť nôh, veľké bolesti chrbtice, nádor v črevách, strata kontroly reči v dôsledku mŕtvice. 5. októbra 1925 prijala Anna poslednýkrát sväté prijímanie a v ten istý deň i zomrela.

Anna Schäfferová bola blahorečená v roku 1999, svätorečená v roku 2012. Pápeži u nej vyzdvihli nielen ochotu prijať utrpenie, ale i schopnosť myslieť na svojich blížnych napriek vlastným trápeniam. „Čím viac sa jej životná cesta stávala cestou utrpenia, tým hlbšie si uvedomovala, že choroba a slabosť môžu byť linajkami, po ktorých Boh píše svoje evanjelium.“ (sv. Ján Pavol II.)

Pripravila: Petra Humajová

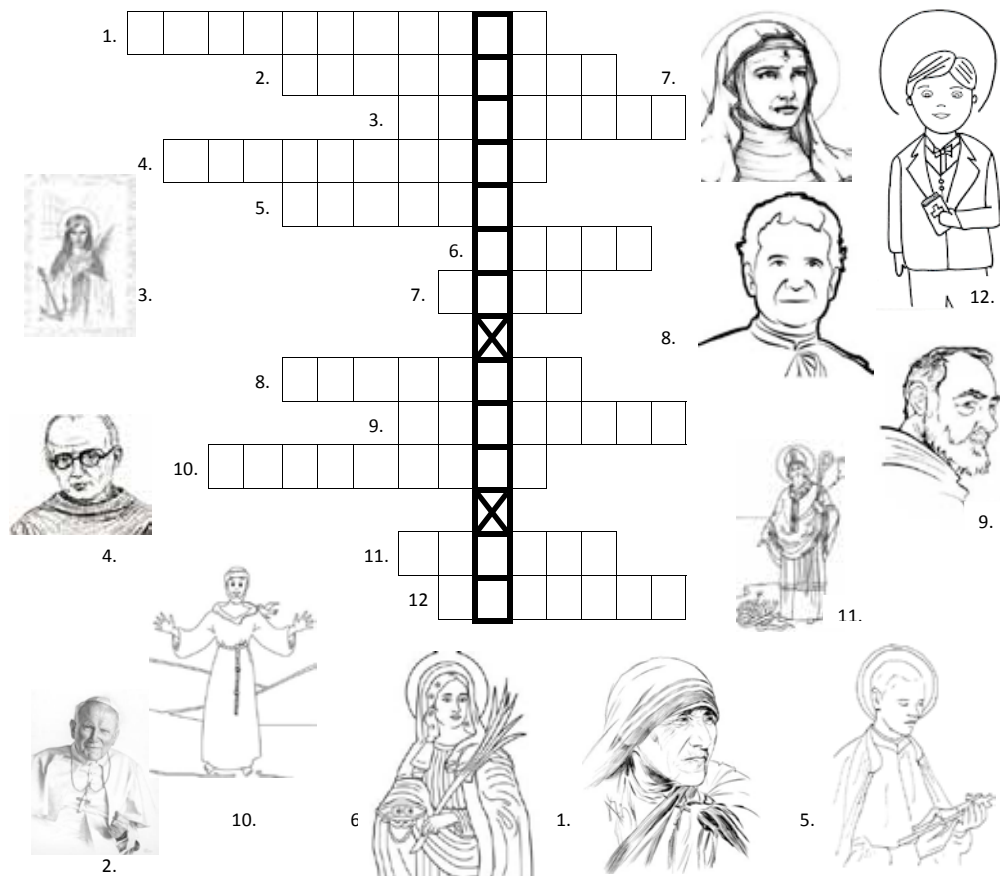
Životopisné údaje, foto:

Ž. Podlejski: Soľ zeme a svetlo sveta 5,
www.anna-schaeffer.de, catholica.cz
Foto: www.anna-schaeffer.de

Milé deti,
v uplynulých dňoch sme s rodičmi navštevovali cintoríny, modlili sa za našich zosnulých a zároveň si spomínali na svätých, ktorí sú už v nebi a ochraňujú nás. Viacerí z vás poznajú veľa svätých, preto si teraz môžete vaše znalosti otestovať v tajničke. Uhádnite, ktorý svätý alebo svätá je na obrázku a jeho meno vpíšte do tajničky.

Evka

Pomôcka: 1. Za svätú bola vyhlásená nedávno v septembri, pôsobila v Kalkate. 2. Prvý poľský pápež. 3. 12-ročná princezná, mučená Diokleciánom, pretože sa nechcela stať jeho ženou – sľúbila sa Ježišovi. 4. Františkánsky kňaz, ktorý vymenil svoj život za väzňa v Osvienčime. 5. Chlapec, ktorý sa hral s Bohom, patrón matiek a nenarodených detí. 6. Patrónka chudobných a slepých, bola umučená za čias Diokleciána, pretože bola kresťankou. 7. Rehoľná sestra, ktorá mala stigmy, patrónka v núdznych prípadoch. 8. Kňaz, zakladateľ saleziánov, staral sa o chudobných chlapcov. 9. Kňaz, pôsobil v San Giovanni Rottonde, mal stigmy, mal dar bilokácie (mohol byť na dvoch miestach naraz). 10. Pochádzal z Assisi, mal veľmi rád zvieratá. 11. Biskup, o ktorom sa vraví, že vyhnal hady z Írska. 12. Chlapec, ktorý je patrónom miništrantov.

Farská kronika

od 23. septembra do 26. októbra 2016

Do farského spoločenstva sme sviatosťou krstu prijali:

Veronika Kováčová
Tobias Christofer Šnirc
Elias Mjartan
Olívia Krajčová
Pavína Polčíková
Matúš Šturcel
Lukáš Zajáček
Samanta Mokovická
Martina Surová
Eliška Hartman
Nela Rybanská
Eliška Parkányová
Santína Mária Sumanová

Manželstvo uzavreli:

Mikhail Shatagin a Monika Fabiánová
Lukáš Balogh a Dajana Bukovinská
Ondrej Vážny a Timea Trencsényiová
Lukáš Košíčka a Michaela Púčiková
Tibor Mikula a Ivana Sečanská
Tomáš Uhlár a Zuzana Jabrocká
Róbert Schut a Mária Brachová
Peter Toma a Eva Tomagová
Pavol Kusý a Martina Brundzová
Pavol Bogdan a Monika Žaňová
Martin Šimkovič a Katarína Budzáková
Radovan Kapusta a Mária Kytová
Radovan Bezák a Klaudia Vravková

S kresťanskou nádejou na stretnutie vo večnosti sme sa rozlúčili so zosnulými:

Rudolf Petrínek, 66 r.
Ján Šándor, 68 r.
Ivan Veterník, 81 r.
Ladislav Znamenák, 75 r.
Mária Pišová, 65 r.
Emília Besedová, 82 r.
Emília Babjaková, 75 r.
Olga Remeňová, 76 r.
Miroslav Púček, 49 r.
Jozef Valach, 87 r.
Angela Vaňová, 92 r.
Mária Szilvásiová, 39 r.
Filip Mokó, 5 dní
Verona Dobiašová, 86 r.
Emília Fidesová, 93 r.
Margita Homolová, 77 r.
Anna Briatková, 83 r.

BARTOLOMEJ

ČASOPIS PRIEVIDZSKEJ FARNOSTI

Vychádza s cirkevným schválením BÚ
v B.B. č. 1127/98

Vydáva:

Rímskokatolícky farský úrad
v Prievidzi. Vychádza raz mesačne.

Zodpovedný redaktor: Alojz Vlčko
tel.: 0902 202 898

e-mail: alojz.vlcko@gmail.com

Vedúca vydania: Petra Humajová

Grafika: Beáta Voskárová

Redaktori: Vladimír Slovák, Marián
Husár, Ján Jáger, Elena Blašková,
Anna Gálová, Mária Melicherčíková,
Mária Suríková, Zuzana Škrinárová

Kontakt:

tel.: 046/542 28 01

web: www.farapd.sk

e-mail: bartolomej@farapd.sk

adresa: Redakcia Bartolomej
Mariánska 4, 971 01 Prievidza

Foto:

str. 1, 3 - Silvia Kobelová

str. 2, 27 - Štefan Kollár

str. 28 - Mária Melicherčíková,

Pavel Melicherčík

Tlač: PATRIA l., spol. s r. o.

Náklady na tlač: cca. 0,40 €

Upozornenie:

Redakcia si vyhradzuje právo výberu
a úpravy príspevkov.

Rukopisy nevraciamy.

Sv. omša za Andreja Truchlého-Sytnianskeho,
28. október 2016

Pobožnosť za duše v očistci, Cintorín Prievidza, 1. november 2016

